

קולות

ירחון

תכין:

צהרים (שיר) — — י. קצנלסון
 המנון לניר — — — י. שגר
 בין ישראל לעמים — יוסף נתנון
 הערות קטנות:

דוד פרישמן — יואל מאסטבוס
 ברנה על גתה, רשומות
 בהשתתפותם הקבועה של...

חשתחררות המחשבה העברית —
 אחד הרבנים המרגישים
 שירים (VII-I) — ל. טבקהנדרר
 בדידות — — — י. פילמאן
 מגורים — — — א. שטיינמאן
 קבר חי — — — שמואלי
 וזה אני מגלה — — — פסכיל
 אדם באהל — מכאל שטרנברג
 * * (שיר) — — — בן-מאיר
 גתה — — — — לודויג ברנה

ספרים שנתקבלו לבית-המערכת.

ורשה, תרפ"ג.

מסקבלת החתימה על הירחון "קולות"

מחברת א' עד ו' או מז עד י"ב
בפולניה: 40,000 מק. בא"י ובאנגליה: 18 גרוש; באמריקה: 72 סנט;
ברומניה: 90 ליות; בצכוסלובקיה: 30 כתרims צ'.

מחברת א' עד י"ב
בפולניה: 80,000 מק. בא"י ובאנגליה: 36 גרוש; באמריקה וד' 44 סנט;
ברומניה: 180 ליות; בצכוסלובקיה: 48 כתרims צ'.

המחיר בעד חוברת בידדה:

3000	מרק	בפולניה
3	גרוש	בארץ ישראל ובאנגליה
15	ליות	ברומיניה
1500	מרק ג'	בגרמניה
12	סנט	באמריקה
4	כתרים צ'	בצכוסלובקיה

החוברת הכפולה מחירה כפול.

הכתבת:

I. Lipkin, dla „Koloth“, Warszawa, Nowolipie 50, m. 27
לעניני המערכת: בשביל א. שטיינמאן

המכירה הראשית אצל י. מ. פרייד, ורשה, רימארסקה 16.
סוכנינו:

באנגליה: מ. אפטיקר
42 Beaumont Square
Mille End, London E 1.

באמריקה: „הסתדרות עברית“
New-York N. Y. 169 East Broadway

בארגנטינה: מ. א. בייגיל
(Federacion sionista) Omba 585
Buenos-Aires

ב. ל. גורליק
Buenos Aires Anchorena 669

ברומיניה: חיים גרויסמאן
Ramania. Bakowina
Woskaati, H. Grossman.

אחד הרבנים המרגישים

השתחררות המחשבה העברית

„מרד? הא כיצד? מובן שלא במרד על ידי מעשי: „פולימיטים“ של משוללי מלחמות כנגד „פולימיטים“ של מחייבי המלחמות. זה אין בכחנו, וזה גם מטורף ומגוחך: לכבות אש באש... לא מרד אפילו של דבורים: לצאת בנוזפה על טירופם של גויי הארץ – זה גם כן אין ביכלתנו. מי אנו ומה כחנו החמרי, כי יחשיבו הגוים את דברינו. עוד לא התרוממנו, תודה לאל, ממעמקי העוני, ועדיין לא רכשנו לנו את הכחות הגסים, הנותנים לדבורים כוח מפעם על הבריות הגסות... אבל מורדים במחשבה – כלומר, לשחרר את מחשבתנו להכות אחור את ההשפעות הזרות הפורשות רשת לרגלי הגות לבבנו המקורית – צריכים וגם יכולים אנו להיות.

הבה נבנה לנו מדור קטן, צח ונקי בעולם המחשבה, אם עולם העשייה שטוף כולו רפש וטיט, ולנקי-הדעת אין בו מקום להציג, כף רגלו. הדעת נותנת שעוד אפשר להציל את המחשבה העברית מן השבי. כי האומה בכללה עדיין לא נבקה רווחה בקרבה ולא פג טעמה המקורי. אך אם חלילה יתגלה, שכבר אין לנו אומה ישראלית, שהרקבון המוסרי הכללי כבר הספיק להרקיב גם את נשמת עמנו, הרי אפשר ששרידים יחידים, שנפשם חולה על משבר התבל ושומרים על המחשבה הישראלית בעצם טהרתה, בלי תפונה עוד נמצאים בקרבנו. והשרידים הללו אל להם להתיאש מלטפח ולפתח עצמיותם זו. אל לאצילי-הרוח להבהל מפני הבדידות והגלמודיות. אפילו אם הבדידות תגיע עד קצה גבולה.

אם „האנושיות“ פשטה רגלה תפשוט נא עמה יהד את רגלה גם ההנחה, שכל יחיד חייב לראות את עצמו בתור „אבר בגוף הצבורי“, „בן למשפחת האנושיות“; בתור „גלגל קטן במכונה החברתית הגדולה“, שעליו להסתובב יחד עם כל גלגלי מכונה זו... תלך לעזאזל „האנושיות“ עם חושה „הצבורי“ המפותח, שאינו מוצא לו בטוי כי אם בעמל ובאון, במלחמות ושממות, בהתחברות להרוג ולההרג בהמון.

וה„העזה“ ללכת ביחידות כנגד עולם מלא אינה עלולה לחסר את האיש שגשמתו בריאה. נשמה בריאה אחת כבדה במשקלה מרבוא רבבות נשמות רקובות ונבובות... ובל יאמרו נא אלינו, שזוהי התפארות ריקה, כי כל הכתות וכל השיטות דרכן להטיח בפראות כאלה: לכנות את עצמן בשם „בריאות ורעננות“, ואת בנות פלוגתתן בשם „רקובות“... אולם יש אבן בוחן נמרץ על מצבם הרוחני של הבריות: כל מי שלבבו לא יתחמץ למראה העובדה שחוטפים אנשים נקיים ושקטים וסוחבים אותם, כשהם מתעלפים מפחד, להיות מטרה לחצים ומאכל לעוף השמים – הריהו בעל-מום רוחני.

ובכן אפילו יחיד אחד בעל נשמה בריאה, ואפילו אם הגו אורח חדש בעולם האצילות. מלך מעצמו, בלי מסורה רוחנית משכבר הימים, רשאי ל„העזו“ כנגד כל התבל הרקובה. סכום של כמה יחידים, בנים לאומה בעלת ירושה

רוחנית כ"כ עשירה, ניסורה אצילותית כ"כ עתיקה, — על אחת כמה וכמה שרשאי הוא להעיו „עזות דקדושה“...

על הנלכבים שבבני עמנו לגשת בלי אחור אל עבודת שחרור המחשבה הישראלית מידי ההשפעות הצוררות הזרות והמזורות לרוח עמנו המקורי. אם אנחנו שרוים בגולה בקרב העמים ומטורים תחת ידם בהרבה פגמים של ארחות חיינו. מוכרחים בהרבה ממעשינו לעשות כפי שיגזרו עלינו, בל נמסור נא להם בידיים גם את הלך רוחנו ומחשבותינו, דבר שאם אך נרצה כראוי לא יוכלו לשלוט עליו בשום אופן, כשם שלא שלטו עליו עד כה. אלפי שנים הן עשו העריצים נסיונות כפעם בפעם לשלוט גם על רוחנו, לתת לנו הוראות כיצד נהגה ונחשוב והעלו בידם חרס, ולבטח לא ישיגו חפצם זה — אם אך יהא לנו חפץ התנגדותי אדיר — גם עתה. כי במלכות המחשבה לא החליפו עריצי זמננו כח ולא נתוספה בהם שום גבורה. תרבות לא יתנו לנו כובשינו, אלא, שתהיה לנו תרבות עצמית והפוכה משלהם, מוכרח להיות לנו תרבות עצמית, יען יש לנו תוכן כל-כך נשגב במה למלא חלל תרבותנו עם כלי-בטוי כ"כ נהדרים: לשון יפה, רוממה ומיוחסת, שפת התנ"ך, להעשיר את תרבותנו המיוחדת גם בעושר יופי הצורה.

י.

ובמה תהא כלולה איפא תרבותנו העצמית שנלך ליצור? בהטפה נגד שפיכות-דמים? בהטפה לאהבה ואחוה, שלום וריעות? רק מוסר ומוסר? בתרבותנו לא יהא שום דבר מעניני העולם אלא צדיקים יושבים בה ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו שכינת האידיאלים? — ישאלונו מלגלגים שונים. הנה לוא גם עלה על דעתנו לעשות כפי שאתם מיחסים אלינו גם כן אין בזה משום גנאי. כי כפי שגלתה התבל היום את פרצופה האמתי כדאי לברוח מפניה ומכל „חכמותיה“, „המצאותיה“, ילדי השטן, כמפני נחש, ולהסתר אפילו באיזה בית-מנזר. מוטב שיקרא אדם בטלן כל ימיו ואל יעשה שעה אחת מנוול, נכד-קין, אולם דוקא תרבותנו היא ריאלית ושכלית. היא מטהרת מעתרת שפעת ה„אידיאליות“ ככיכול הצפה עכשיו את פני התבל, כל הפסלנות, הטומאות והרציחות שבעולם לא תצאנה כיום אל הפועל אלא בשם „אידיאלים“ עשויים לכך...

אם נשאף לתרבות עצמית ומקורית, תהא נא מקורית גם בזה שלעתות כאלה יהא חרות על דגלה: הלאה אידיאליסמוס! אם לפני אלפי שנה, כשהתבל היתה מגושמה באופן פשוט וטבעי והחיה שבלב יצאה פרועה וחשופה בלי שום צעיף, — היינו אנחנו הראשונים, שקראנו לאידיאליות ואצילות, הנה עכשיו כשהאידיאליות מתגוללת על פני כל אשפתות ומצויה בסמטאותיהם של כל הרוצחים והלסטים, — חרפה היא לנו להזכיר שם אידיאליסמוס... אנו צריכים להביע היום את האידיאלים המרוממים באמת, שהרו והגו לפנינו נביאנו ברוח קדשם, ושנשארו שמורים בחביון לבבנו בכח הירושה, בשפה פשוטה וריאלית.

בגלל האמור, הנה כשנקרא להחיות תרבותנו העברית המקורית לא

זכוון ליצור לנו תרבות שכל מעיניה יהיו שקועים אך בעולמות העליונים, אלא תהי נתונה ראשה ורובה בעולם הזה. כל העינים האנושיים המעסיקים את התרבויות של יתר העמים, יעסיקו גם את התרבות שלנו. אף התרבות המוצעת על ידינו תעסוק בפלוסופיה בספרות, באמנות, בשירה. תיצור בכל מקצועות ההשתלמות (כשם שעמנו היה מעולם לא בין הנחשלים גם בחכמות החול, ומח עברי וכחות עברים שקועים בכל היצירות ובכל הבנינים שהקימה האנושיות עד היום) ככל התרבויות, אלא שבכל יצירותיה של תרבותנו, תופח בשמה חדשה, שבתוכה מצטלמים התורה הישראלית והיסורים הישראלים...

לתאר בפרוטרוט את כל שרטוטי הנשמה של תרבותנו המקורית, שנציע צתה לטפחה ולשכללה, קשה. אך שרטוטה היסודי הוא – בטול ממלאכת „קין“... נפלא עד כמה כל מקצועות היצירה של התרבות הגויית הנם כולם, אם בגלוי ואם בסתר, כמו סניפים אל עבודת הפילחן השפיכות-דמי... אפילו מקצועות כל כך כשרים לכאורה כשירה והאמנות שלהם גם כן אינם משוללים שייכות זו, ואינם נקיים ממראה אדמומית...

התרבות הגוית הנה כמו חלב זה של בהמה חולה, שלמראה עין הנה לבן למדי, אולם אחרי העיון, בתחתיתו, על שולי הכלי, נגלים סימני האדמומיות. בשולי כל יצירה לועזית אפשר לעין הבהירה לראות שם רשום בכתיבה בעלמה ב„אותיות של מים“ הוספה של מלים השייכות למול מאדים, ושהמחבר לא קם בו רוח לבטאן גלוי...

בשולי „שיר אהבה“ של משורר גויי (כלומר בן לעם טיוריטוריאלי-מלחמתי), אחרי שפוך האוהב את נפשו בגעגועים על אהובתו, בראותו את תמונתה היפה בשושנים שבגן, ובשלחו אליה נשיקות פיו על ידי הלבנה הכסופה המטיילת לה דומם מלאה רוים בשמי התכלת – היה ברעיונו, בטוח אנכי, להוסיף עוד את המלים האלה: בעדך יונתי תמתי אני נכון לחרף נפשי לרדת אל שדה קרב. שם אטרוף ארמוס ואעשה לי שם בגבורים.

בשולי שירת הרועה, אחרי זמרו על עדר כבשיו הנטושים על פני האחו, ירק הדשא, תחת כפת השמים הכחולים, כשהוא בעצמו יושב ממולם על גבעה קטנה להשגיח עליהם; ואחרי חללו בחלילו מתוך התעוררות נפשו למראה הטבע היפה והשקט שמסביבו, צלילים מתוקים ושלוים, המתפזרים לכל רוחות השמים למרחקי עולמות המנוחה והאושר בלוית געית כבשים תמה ונקיה, המלווה אותם על דרכם – רצה לבטח לסיים עוד בלשון זו: הוי כבשי, כבשי היקרים! לעולם לא אפרד מכם. ואף אם תפרוץ מלחמת דמים ואעזיב את האחו ואת המרעה, ואלך למלא אחרי „חובתי הפטריוטית“, אקחכם עמי אל תוך גדודנו. ובין המולת הקולות הבלולים: געיות עדרי בקר ושריקות עדרי חזרים שישרקו בהסחבם על ידי אנשי-צבאנו לצרכי סעודותיהם האחרונות. אטה אנשי לגעיתכם המיוחדת, הערבה עלי ככנור...

בשולי שירת קינתם על הפועל העניי אחרי הוריד המקונן דמעות על גורלו של השחיט, בתארו בצבעים שחורים איך הוא יושב בחצי הלילה ומסמא את עיניו להפשיל את החוט בנקב המחט – לבטח רצה המקונן

לסיים עוד (וכאן ברוב פעמים גם סיים בפירוש) בקריאה ובזרוז לרצה: הוי
אומלל שוטה השלך את המחט וחגור חרב והיה חיל...
כשמקימים מצבת פסל זכרון לשמו של איזה משורר, כווננו בשעת המעשה
להתקין בזה גם בית מושב לתותח שיסחבוהו ויעלוהו על ראש המצבה לעת
מצא... ואך לשוא ירימו אחר כך קול צווחה על ה"שונא", שלא נוהר ביריותיו
וינפץ את הפסל: "הלול כבוד האמנות!" "הלול כבוד האמנות!" הן ה"שונא"
עשה בהפסלים המתים רק את הדבר שמקימי הפסל בעצמם אין להם שום
טענות עליו, אפילו כשהוא נעשה באנשים חיים...
כזה הוא תכנה של כל היצירה והאמנות הגויית — דם בכל ארץ
מצרים ובעצים ובאבנים..."

י.א.

אנחנו, העם שיש לו מסורה כל־יך עתיקה להתהלך נגד כל העמים,
שאינו כורע ומשתחוה זה אלפי שנים לאילי הגוים, — יש עתה לפנינו תפקיד
נשגב. והוא: להתקומם כנגד האיל המלחמתי, שכל־יך התגדל והשתגשג בדורות
האחרונים ויהי לבכור כל האלילים. התפקיד הזה לנו (כי אך אלינו עיניו
נשואות, יען רק בנו יוכל למצא את תקונו) ואנו לתפקידנו. כי רק בדבר
האחד הזה (יחס בלתי־זאבי אל דם אדם) תוכל הבדלתנו מכל העמים לרכוש
את סימנה הנכון והמובהק. גם רק בשביל הדבר האחד והמיוחד הזה כדאית
היא הבדלתנו — כדאי להיות יהודי.

התנגדותנו לבכור אלילי הגוים כלולה בזה שנגש, כנוצר לעיל, לבצר
ולבסס את תרבותנו המקורית. לסגל לנו סגנון יצירה כזה, שכל אשר יוצר
בתוך עולמנו יהיה נקי מזוהמת הנחש הקדמוני, ולא "ישקע על שוליו מראה
אדמומית". נקיון היצירות תלוי כמובן בנקיון רוח היוצרים משאיפות גסות
שבאלמות יסודתן.

ואם אפילו במקצוע האסתטיקה: השירה והאמנות, נלך בדרך עצמי
והפכי מכל הגוים, על אחת כמה וכמה שנלך בדרך כזה במקצוע תורת הנפש
וחובות הלבבות. אך תחת שההפכיות של יצירתנו האסתטית תובע בזה שתהא
נקיה ממראה אודם, הנה ההפכיות של יצירתנו המוסרית תובע בזה שתהא נעדרת
מראה לובן.

במקצוע ההטפה להשבתת המלחמות למשל בל נטיף בשפת כרובים
לבנים וזכים. השלום שאליו נטיף אנחנו — כלומר הבת־קול שתהא יוצאה מאליה
מתוך התרבות שלנו — בל יהא כשלום ה"פציפי", שלום רך כשמן, ומתוק כדבש;
שלום הקורא לאהוות העמים, לנפילתם איש על צוארי רעהו בנשיקות חמות —
כי אם לשלום עז וקשה, מוצק מן ההגיון הברזלי המלוטש האומר, שגלגלתו
של אדם חייבת להיות שייכת לו לבדו — לזה שהוא נושא אותה על כתפיו, ולא
למי שהוא, הנושא אותה על עלה מ"נומר" בתוך פנקסו...

תורת השלום בעתות האלה אינה צריכה להיות כל עיקר הטפה לשלום
ואחות. יתקוקטטו נא להם הללו, שלפי דעתם חייב אדם להיות כבודו המדומה

והבדוי חביב עליו יותר מחייו, כנפשם שבעם, אבל כל יעשו מלאכתם על ידי
אחרים, יצאו נא פואנקה ולודנדורף זה כנגד זה, כשיפול ביניהם סכסוך
בדבר הפירוש לאיזה סעיף ורסלי; או „טרוצקי“ ו„לוי-דזורו“ — כשיפול ביניהם
סכסוך בדבר שאלת המנון, יצאו נא זה כנגד זה בחרבות שלופות ויגורו איש
את רעהו לגזרים. אבל כל ידחפו בעל כרחם לתוך לוע האבדון את האנשים
שהשאלות הגדולות הנל אינן מטרידות אותם, ושאינם מבכרים בכלל שום
שאלה אפילו היותר נכבדה על פני החיים. שאינם סוברים כי יש כלל במציאות
בעולמנו האומלל ענין, שבעבורו יהא כדאי לתת לשפוך את מעיהם על הארץ
לפני הכלבים...

יתנגחו להם רק האנשים הראויים לאותו משחק והמשחק לא יערך אלא
במקומות הראויים לו.

כאשר יופיעו ויבאו שתי מחנות של לוחמים (אם אחרי התקבל התקון
הנוכח, שמכרכרי המלחמות יצטרפו להיות בעצמם יורדי המלחמה, עוד יגיע
מספר הלוחמים למחנה...) סמוך לאיזו עיר או לאיזה כפר, ויערכו שם מערכותיהם
זה לעומת זה משני עברי העיר, ויתעתדו להתחיל ביניהם חליפת טענות ומענות
בלשונות אש, במוקדי תפתה, דרך גגות, הבתים ודרך גלגלות התושבים של
העיר, — תהא נא היכולת בידי אנשי העיר לשלוח דיפוטציה אל המחנות לקדם
פניהם בנאום קצר כזה: בהרימנו לכם תודתנו העמוקה על הכבוד הגדול שחלקתם
לנו, שמארבע רוחות השמים נשארכם השדים לבא הנה לחרף גפשותיכם למות
בשביל הזכיה להיות השליטים עלינו, — היינו מתכבדים לבקש מכם שתואילו
בכל זה להעתק קצת הלאה מפה, ולבחר בעד משחקכם איזו בצה ירוקה... שם
תערכו ביניהם את הפולמוס התפתי. תענו איש את רעהו באש. תשליכו גורל
על ידי כדורי פצצות. ומי שיזכה בגורל, כלומר שיצא מן המשחק בשלום עם
קדקדו על כתפיו, יבא אחר כך לעירנו לשים כתר מלכותנו על קדקדו...

בשלום מצומצם ובשלוח מוגבלת כזה היה מסתפק לעת-עתה מוסר התרבות
שלנו. המוסר לפי הטעם העברי, המורכב משכל ורגש יחדיו. לא כ„פציפיוס“
הגויי העומד וממלמל על דבר „אהבה ואחוה בין העמים“. העמים שכל
ימיהם בלו באיבה משטמה וארס נחשים, וכל אחד נושא על פניו חותם „אגרופי“
רעהו בחבורות הכהולות שתחת שיניו...

הפציפיסמוס של אומות העולם לקוי ב„תפסת מרובה“ זה, שבוי לקוי
כל השקפת-עולמן. פרוגרמה מופרזת בענין התור והענוה. להושיט את הלחי
השניה; לכרוץ על הברכים ולהתפלל לאלהים בעד כל הגזלנים והמנוולים.
וכך היא המדה גם במקצוע השלום הפציפי, העומד וממלמל על דבר השכנת
„אהבה ואחוה“ בין העמים. —

באופן שלא רק האמנות והשירה מקבלות בשוליהן, מראה אודם, אלא
אף לקחי המוסר והמדות טובות שלהם. ה„שלום“, הצח והלבן כחלב, נעכר
לאחרונה ונעשה דם...

והתרבות המקורית שלנו שתפקידה לטהר את האמנות ואת הספרות היפה
שלנו ממראה האודם, יוטל איפא עליה לטהר ולזקק גם את המוסר שלנו ממראה
הזובן-אודם. הזקוק יבא על ידי זה שלא נופיע בעתים הללו בדגל מלובן

ומצהצו יותר מדאי, לדבר גבוהה גבוהה אודות, שלום ואהבה, שלא נשכח
בעת הטפתנו לשלום את משפטי ההגיון. הטפת השלום צריכה עתה להבסס על
יסודות ריאליים. והדרך הריאלי בענין הזה הוא לבטל מנהג חלוקת העבודות,
שלפיה עושי המלחמות ויוצאי המלחמות הנם אנשים נפרדים. ובשכיל כך
דעתם של הראשונים פנויה לשבת ולארוג את רקמת האינטריגות של
המלחמות...

יב.

אמת, אבות האידיאלים הרוממים והאופקים הרחבים במלכות הצדק והמוסר,
הנביאים, שעוד לפני שלשת אלפים שנה נשאו חזון על דבר הצדק העולמי,
וקראו לשלום ואהבה, — היו בני עמנו ולא בני עם אחר. אבל אז בשעתן
עדיין לא היו האידיאלים הגבוהים כל-כך מרוקנים מכל שמץ ריאליות כמו
היום. הקריאה לאהבה ואחות בין העמים עדיין לא היתה כל-כך אי טבעית
כמו עתה.

האדם הקדמון הלא היה רק חסר-דעת ולא חסר-לב. שכלו טרם התפתח
כראוי, אבל לבבו היה לב בשר, לב בריא, על ורגש. ולכן יכלה להיות סברא-
אצל הנביאים לדבר על לב ב הבריות, להפיח בקרבם את הנצוץ האלהי.
מה שאין כן בדורותינו המקולטרים, שהמחות כבר התפתחו עד בלי די, אלא-
שהלבבות הרקיבו, מה מקום יש לדבר אליהם על דברים מ ל ב בים כאהבה
ואחות...

במצב מדאיב ומסוכן מאד נמצאות גולגולות האנשים אם גורלן תלוי
בתקוה הקלושה של השכנת השלום בין שועל לשועל ובין זאב לזאב... ומה
מאד נחוץ שיתכונן בטחון החיים בעד הכבשה מידי רועיה הזאבים, אף בשרם
יכרתו הזאבים ברית שלום בינם לבין עצמם...

וזולת איה-הטבעיות שבדבר לשון היום אחרי האידיאלים הנאצלים של
נביאנו, בקול קורא במדבר — במדבר האנושיות שנחרבה — לקרא היום לדברים
הנפשיים והלבביים של „אהבה ואחות“, מפאת חוסר-לבם ורוע-לבם של הגוים.
הוא גם מן הנמנעות מפאת מרירות הלב שלנו היהודים.

אומות-העולם ברדיפותיהן וטביחותיהן האכזריות עשונו למרי-נפש כל כך
עד שלא יקום בנו רוח לדבר אודות השלום הנאצל והנעים שאודותו דבר
ישעיהו. קול שועת נכאים של האם היהודיה האובדת, שפריצי חיות מהלכני-
השתיים מקרב הגוים רטשו את עולליה לעיניה, לא יוכל לחדול מלצלול
באזנינו ומלהציף את נשמתנו בים של תוגה, צער וקצף, ומלהרפות ע"כ את-
רוחנו מלדבר אדות השלום ממדרגה הגבוהה.

לא נשמתנו הפצועה והדוויה מסוגלת לחלום את חלום השלום העולמי
הנעים והנכסף שאודותו חלמו חזונו, ולא החברה המנוולת של זמננו כדאית-
להחזיונות היפים והנהדרים האלה —

לא החברה הרצחנית ראויה להתברך בברכת השלום ולא לבבנו הכואב

והפצוע יש ביכלתו לשאת ברכות, להגות אודות אהבה ואהוה, רק לקלל ולשטן
נוכל ברגע ההוה. לשפוך פחים וגפרית על ראש מרטשי עוללינו.
וברוח הקנאות הזאת תבא גם הטפתנו לשלום. לא מחפצנו לברך את התבל
נשאף לפריקת הנשק, כי אם מחפצנו לקלל את האלייל המלחמתי. לא מפני שיושבי
הארצות אהובים וחביבים כ"כ עלינו נדרוש שלוםם ושלותם ממלחמות, כי אם
מפני שהאלייל ה"ארצי-מולדתי" — הצמא לדמי אדם מאוס עלינו עד מאוד.
ברוח קללה וקצף לעג ובוז לטמטום הלב שבהבכרת האדמה על האדם
והקרבת האחרון על מזבחה ולעוות המשפט שבעובדת הקרבת ראובן את שמעון —
צריכה להיות ההטנה המוסרית.

„ארורה האדמה אשר פצתה פיה לקחת דמי אחיך מידך“ — כלומר:
ארורה האדמה הדורשת שהאדם ישפך דמו ויוקרב לקרבן בעבורה, וארורים
המקריבים עוד לא את עצמם, כי אם את האח — הפסוק הזה צריך להיות
הדיבז של אידיאל השלום והקרע היותר טובה בעד צמיחתו של האידיאל
הזה ופריחתו — היא התרבות המקורית שלנו, שיש בה גם ממבחר הרגש. גם
ממיטב ההגיון.

(סוף יבוא.)

שירי

IV

כְּשֶׁאָבָה, אוֹכֵל לְשׁוֹב לְמִקוּם
שֶׁם רֵאשׁוֹנָה אוֹר רֵאִיתִי,
לְבַקֵּר וּלְנַשֵּׁק כָּל בָּכָל לְבָבִי
בִּינֵיהֶם יְלִדוֹתֶם בְּלִיתִי.
כְּשֶׁאָבָה אוֹכֵל גַּם לְטַפֵּל
בְּשַׁעֲשׁוּעֵי וּלְשִׁכַח כָּל עֲנוּתִי;
אֵךְ אֵין זֶה עוֹד לְבָבִי,
וְלֹא אֶשׁוֹב לְתִזּוֹת עוֹד יְלִדוֹתִי.

V

לֹא יִדְעֵתִי עוֹד מִי שִׁיְהִי
הַנּוֹשֵׂא הַיּוֹתֵר נִלְבָּב בְּחַיֵּי הַדּוֹמְמִים.
הֵיוּ דְבָרִים—אֵךְ הֵם
לְצַמִּיתוֹת לֹא הֲרִבּוּ לְתַפֵּשׂ אֶת מְקוֹמָם.
לֹא יִדְעֵתִי עוֹד, לְמִי שֶׁכָּנֹזֵר לְבִי
יֹצֵיא צְלִיל הֶגְהָ רֵךְ וּמִלֵּא גִבְּאִים.
הֲלֹא הוּא הַדְּבָר שֶׁיִּכְרִיתֵנִי תְּכּוּפּוֹת
לְהִיּוֹת לְבִי הוֹמָה וְתוֹעָה בְּדָד בְּעַרְבִים.

VI

עָרַב, מִחֲרִישִׁים שְׂטוּחִים הַשְּׂדוֹת
תוֹךְ אוֹפֵק כְּהָה וְאֵלֶם,
מֵה מוֹשְׁכִים לִי הֵמָּה אֵלֵיהֶם!
אֵךְ עֲצָבִים, יִצֵּר לְנַפְשִׁי הַכִּילִם.
וּבְסִבְבֵי לְעֵתִים, חֲרִישֵׁי, מִתְגַּעֵשׂ בִּינֵיהֶם
נוֹגֵה וְאֵלֶם כְּמוֹתָם,
יֵשׁ שֶׁהַשַּׁחַק עֵמֶק לְבָבוֹ יִגְלֶה וְחִלּוּמוֹתָיו
וְאֵהִי מִרְחָף בִּינּוֹתָם;

I

שׁוֹב מְלֵאָה אֶת נַפְשִׁי
צַפְיָה רְחוּקָה בְּעֵלְמָה.
לְדָבָר לֹא אֲדַע כְּנֹחוֹ
בְּעִגּוּעִים מְצִיקִים בְּדַמְמָה.
וְיָפִים נִמְשָׁכִים הַיָּמִים
הַלִּילוֹת עֲדִינִים וְרָפִים.
לְכַדֵּד אֶתְעָה בְּדַמְמָה
וּנְעוּרִים וְעֲדָנָה נִמְקִים.

II

הִיא בָּאָה שׁוֹב
לְקוֹמָם חֲרַפְּוֹן שָׁנִים.
אֶרְמוֹנָה שְׁבַלְבִי מֵט—
זֶה מִכְּבָר הַיָּמִים.
בְּעוֹרוֹ צִיּוּנִי מִכָּאֵב.
חַי זְכָרוֹן עָגוּם עוֹד.
אֵךְ נוֹה שְׁבַלְבִי
נִהְרָס עַד הַיִּסוּד.

III

הֲלֵב, דוּמָם אֶתְךָ שֶׁאֵהֲכַאֲבוּ
שֶׁאֵהוּ אֵל מִרְחָבֵי יָה.
בְּדַמִּי הַלִּיל תְּנוּדָה לוֹ, אֵךְ
אֶחָרִיךְ תְּמִיד יִהְיֶה נֶע.
טְעוֹן עוֹלָם כְּלוֹ דְמִי כָאֵב—
אוֹתְךָ הֲרָגַשׁ מִנָּה אֵל.
בְּרַח, הַתְּבוּדָה מֵאֲנָשִׁים,
הַסְּמוּכָה עָגוּם יוֹם וְלֵיל.

הִיָּה הָאָדָם בְּאֶרֶץ וּנְשַׁכַּח מִלְּבִי
הִיָּה שְׂאֵר לִי, הִיָּה אָב לִי.
נִסְתִּי מֵאַתֶּם, קִטְּן מֵאוֹיִים הַגְּדוֹלִים בְּעֵינַי,
עָלִי אֶרֶץ—מֵה נְשַׁאֵר לִי וְמִיָּז?

VII

לְחַיִּים נֶאֱצָלִים,
פְּרוֹשׁ מְעִיר וּמְאָדָם —
שְׂאֵפְתֵי.

לְאַהֵב אֶהְבֶּה
לְאָדָם בְּלִי גוֹף,
נְשָׁמָה —
חִפְצֵתִי.

לְאֶרֶץ טְהוֹרָה
עַל כּוֹכַב רְחוֹק —
לוֹ נִסְתִּי.

לְהִשְׁכַּח מְאָדָם,
לְשֹׁכַח הָאָדָם —
שְׂאֵפְתֵי.

בְּדִידוֹת

בחיי כל האדם, וביחוד בחיי האמן, מגיעה פעם שעה, שההתרחקות מן החיים נעשית לו הכרחית, למען יוכל להתנער, לראות, לשכח — למען יוכל שוב לאהוב.

מגיעה שעה, שקרובים נעשים רחוקים, ידידים נעשים אויבים, והלב מרגיש לא לא צער, לא חרטה, אף לא ריקנות — להפך, באה לעין רוח ה... השפע, האושר, הידידות, אפילו האהבה, כל זה מכביר, כל זה חוסם, עומד לעין מתיצה בינך וביני העולם; ומתעורר הצמאון הראשון, האמתי, הצמאון לבדידות. אין זאת בריחה כל בימי-הנוער; הלב יודע, שאין לאן לברוח, מושך רק העירום האחרון הגמור, הנצחי — לעמוד פנים אל פנים עם זה, שהעלמת ושהעלימו ממך כל הימים.

מה טוב שבאה השעה הזאת. שלא אמרה לבוא... הלב מוכן לקראתה. היא לא בטח מעולם, צפה צפה לה תמיד, מה טוב, שלא אחרה לבוא!

הנה הם הולכים — ואתה מרגיש, שפרקת מעל צוארך סבל מיותר, שקרעת את הרשת שהיית מדרה בתוך סבליה העננים — שנופלים עתה הנחשונים האחרונים. עם כל רע הולך, עם כל אוהב מדומה, שגלה את פרצופו, יש הרגשה של הקלה. מה טוב! מה טוב! לבו נא! לבו נא! ומה-יו לצאת! רק בלכתכם בלכם, עד האחרון שבכם, ובינו שוב תלמי תכל במהר שחר. רק בהעזבו כל, בחדרי הנשמים, ויכלתו לנשום, לנשום בלב מלא — ואולי גם לעלות עוד פעם על מוקדי האהבה.

הנה הם הולכים זה אחר זה, זה אחר זה. אהה, כי אהבתים פעם, כי נפשם הרחוקה, הזרה, שדרה מן האש אשר לא להם ומה טוב כי לא דלותי עוד כליל — כי את הלהבה, הגחולה, אשר בה מעל, עוד שמורה עמי לחיים אשר יבאו.

הנה הרממה דופקת בידה הצוננת על אהלי. הנה הולך השאון הלך והרחק. הנה אני נשאר לבדי. אלהים, אלהי מעזי, אשר לך קראתי תמיד גם בהיות הלב עוד ערש-אושר, — האמנם כה היטבתי עמי ותשאירנו עם נפשי האחת, עם נפשי הקרועה, הנבהלה, אך הוועקת עוד בשארית דמיה לכוכבים וכמהה להשרף באשם הלבנה.

מנזרים

בתי-מנזר לנשמות הם כבתי-מרפא לגופים.

לא כל נשמות בני-התמותה תעצרנה כח לעמוד באשם המצרפת של מדוי החיים. מהן מתבקעות באש החזקה, רב ביניהן מספר המתפוצצות לרסיסים, ויש גם נשרפות עד היסוד.

כשהגופים, הלבושים, חיים אחריהן ומתהלכים על פני תבל, קלפות ריקות, ללא תכלית.

הנה בשעה, שרבים מאנשי העולם, הנשרפים, עודם מתהדרים בחשיבות הכבוד גם בנשואם בחבם את מתייהם, והריהם בוערים מלפניהם בכל אשי הקנאות והשמחות, כאשר מאחוריהם ישתלשל פס דמי פצעי הנפש, והם, האבלים, מזמרים בשארית הכח זמירות ומחללים בחלילים, כחתנים רואי פני כלות, יט הענו, הנוטה להתבוננות, אל משכן הנוירים הבודדים, לעשות שם חשבון נפשו ולבדוק לאורה השלו והבוטח של התבונה, מה יש בו עוד מן השלם, אשר לא העלה סדק, ומה נעשה מום מטפטף דם, הטעון תרופה ותחבושת. רק תחת קורת האולמים השקטים והעוטים ערפלים, הרחק משאון ההויה והמון חליפותיה, לקול פעמונים קוראים לתפלה ולהרהורי תשובה, או בחיק העשב הכשר, תחת חופת אילנות מתלחשים בסודות היקום, לקול הדממה הדקה של הנחל הזמר, יש אשר יזדוג האדם שנית עם נפשו ויזכה שוב באזנים צצות מתוכו לתוך ההויה, ודולות קולות-נשמתו, הרחוקים מני אדם להשיגם יחר מכל הקולות ובנות-הקולות, העולים מהר ומגיא.

רק בחיק הבדידות יונק האדם משרשו. והענו הן מחפש תמיד אחרי שרשו.

דרך הגהנום הבווער, בעמק הבכא, עוברים קוממיות אחד אחד החיל, החגור חרבו על ירכו, האדריכל, החובק אמת הבנין, התגרן, השולח אניות בארחות ימים, והפרקליט בעל הפה מדבר הגדולות. כל מהם גיא ויהיר, אם בי גם נושא החרב הוא קרבנה וכל איש על שפת קברו מתהלך. ויען כי כל אדריכל בונה משכנות למען זכוה בהם את האחרים, לכן אין ביניהם אחד, אשר לא ישקיע בין נדבכי בניניו גופים חיים של ברואים בצלם; ויען כי כל חכם ואיש האשכולות שואף להפיץ את מעינותיו חוצה, ניתן לו גם התוקף להתחנף לטובת הרבים ולהעמיס על בני העולם בכח דם ואש את טיבו וחסדו. לא כן הענו: הוא מן הרבים אל נתיבו יט ורק אל פנים נפשו יביט. ובחפצו לזכות את נשמתו רק את נפשו ישאר מוסר ויבדקנה באלפי בדיקות לאור כל האורות. כמטחוי קשת הוא בורח מכל השוקים, שבהם מנסר משא ומתן, הן בפרקמטיה, הן בהלכות המדעים ובזמירות השיר וכן בצדקות ובמעשים טובים. על כן אין טוב לו כי אם להתבודד באהלי המנזרים ולעשות את אלפי העבודות הקטנות, לחצוב את העץ ולשאוב את המים, ללוש במו ידיו את העסה

ולרדות את הפת מעל התנור הבוהר; ומדי עשותו את הקטנות תהא דעתו פנויה לכוון את לבו אל העיקר האחד הגדול:
אל בדיקת נשמהו.

יש אשר בהתקצף האדם קצף אין-האונים על ההזיות, אשר בלה בהן את שנות נעוריו ועל חלומות-התכלת, אשר לא נתקימו, יעקור לחלוטין מלבו כל אמון במה אשר לא ימושש ביד ולא יושג בכח החושים. הכפירה היא תחילת נפילה.

אחרי כן שוב נוע ינוע האדם כל הימים, כצמא על בארות נשברות. בין כלים ושברי כלים ריקים משפתם ועד שפתם.

התום והטהור, אהבת-רע ואשת-חיק, כל כמל וחוק — הכל גל של אשפה. ובהתכפשו בגל הוא יזול ויסבא רק למלא את תאומו, כי על כן אין לו שיור רק קיבה זו, אולם וי לו לבר-נש, אשר אין לו כל בלתי אם קיבה זו. באלפי תחבולות והמצאות לא יעירה ולא יעוררה מסחיה ומגעלה אם שבעה זהותירה. ובאמרו לנקום את נקמת אסונו הוא עולה על הדוכן ומפריז ומודיע: שמח, בחור! אכל, בן-אדם, בשר וסבא דם; כי זה יש! רק זה יש! ויש אחר אין! וגם בהריחו את צחנת פגר בשרו עודו ישכב/ כחזיר בחיק ההנאות, חולם את רקבונו.

לא כן הענו, הממעט את בשרו ביגיעת-כפים כבדה; הוא טובל פת-קיבר במלח, כדי לחסר את שומנו, וזהיר מאד בהנאות-בשרים: ויען שבעים ושבעה מתוק לחכו טעמה של התכלת ברמזיה מטעם הבשר והיין שבעין, לכן רק הוא ינחל גם את הבשר ואת היין, וכל חני ההויה לו הם לנחלה. כי יש אשר חיב האדם לדכא את הרמ"ח ואת השס"ה כדי לזכות לשמחה בלי הפוגות, השוכנת רק בחיקם של המתבודדים בהיכלי המנזרים.

ופעמים מרוב שמוש בסמלים ובציונים מאבד האדם גם את התכנים. האם לא רב הוא כארבה המון המלים והניבים, הזוחלים בשוקי המחשבה, זוללים כל נדנוד חיוני שבהרגשה בולעים, כדגים, איש את רעהו? ורב ממנו אשפוסף הניבים הממזרים, ילידי הקצף, קלפות מבריתם. ובנוע הנפש הדויה במדבר החררים של סמלים ותכנים יש אשר תטרף לחלוטין מהתהו ובהו ותבקש לעצמה משהו מוצק לאחיזה, רסיס ודאי אחד, ואינה מוצאה.

וי לבר-גש, השואף לנקודה החיונית, להאחד הגואל, ולו נימנו רק הרבים. כמי שנתחרש ונתאלם יתעה בן-התמותה המבולבל, שוטה בין פקחים, ובגרסו עצמות ישאל לכל עובר בתמיה: — מיס?! — מה זאת מיס? — ומה פשר: קרקע? ואי המיצר בין ה"הן" וה"לאו"?

ובחפש ההגיון בין המון הניבים את האחד, ואת המשהו המוצק — בין המרובה הנוזל — יש אשר כל עורקי מח האדם חושבים להשבר. אפס גם המח החולה פעמים ישוב לראות אור בערפלי הבדידות ושב ירפא מן ההפלגה הגדולה כי כאויר הרים צח הוא אוירה של הבדידות לחקן

כל נקבובית ולטהר כל רקבובית בתאי המח, אשר העלו חלודה. ובשפוך
האדם את נפשו בשפת התחנונים והתפלות יש אשר מאורה יורח גם על כל
שאר חניבים שבלשון החי והמדבר, אשר יחדשו את נשמתם ועסיסם כביום נתינתם.
ובשכר הצמצומים והמעוטים יזכה האדם למתנת האחד.

שאננים וחרישים הם פעמי רגלי הנזיר במסילת החיים, אם כי לא פחות
בטוחים וודאיים משל איש העולם.

גם הכבוד הנהו חרוץ בכל עבודה בבית או בשדה, במלאכת-יד או
במעשה מחשבת, אולם הענה תלווה על כל צעד וההכנעה תנחהו גם בצעדו
על פסגות האושר והנצחון.

לא כובש הוא האיש, אשר לבו הנשבר יפעם עם כל חי ויש ולא עטרת
הנצחון יענוד על ראשו זה אשר בקרביו יבכה כל היקום.

הוא לא יאמר: הנה בניתי! ידי עשו! או: עיני הרואות!

כי נקלו מאד שני מקלות הבשר הצועדים ושני מזלגות-העור עם עטרת
החריצים ואותן שתי המשקפות, הקבועות במצח ושולטת מן ה"א עד ה"ד
של האמות לענו השואף לכנפי האיתר ולאור האין-סוף.

וגם לא אל כבוד ישא את נפשו ולזו התהלה של להקת המלקקים,
הצובאים על כל איש בעל שאר-רוח ליהנות מדבשו ולחרוש בעגלתו, כי מה ערך
יש לשאגת האספסוף באזני הנבון, הקשובות תמיד לדכי קולות כל הדורות,
מה דמות לנפשו בעיניו מדי יביט אל רוחות הגאונים מימות דור, אשר
למראיהם יחורו פניו ולבו יפעם בקרבו?

על כן ישים הענו כסות הבדידות חומה על נפשו מפני שאגת הקצף ובין
הערפלים יחפש לעצמו סתרה מפני גלי השטות, החוגגת.

לא בודד הוא הנזיר.

פי שבע ערער הוא איש העולם בנועו בשוקים, מסער ומשלך ככדור
בכח מרפקים, תאוות ותעתועי תקות.

רק המנצח לפי שעה רבים הם אוהביו וגדול הוא המון הידידים של
חתן השמחה, כשהוא נכנס לחופתו.

אולם הכושל כושל והנופל יפול.

איפה העין הטובה אשר תחונן ואשר תרחם את השכולה ואת הפצועה

ואת הדויה? —

העבדים הנרמסים הם כמו פיהם ינשקו את עפר רגלי המנצח. בכל

עלית-קיר ופנת-גג מתגוללים הנחשלים ובעלי-המומים, פליטי כרכים, החולים
תאוות קטנות, מתמקמים בקנאתם ומשועים את כאביהם לחלל ריק מנשמה.

לא כן האחים הנזירים.

ככל אשר יאנש פצע האח כן ירבו כבודה ותפארתה של הנשמה, אשר

חוננה בו.

אם כי תועים הנזירים איש לנפשו, במסילתי, שקוע במחשבותיו העמוקות או בעיון תפלתו, הרי כל הבודדים משנות דור אחים הם, והן אחת היא המחשבה הכוללת המאחדת את כל האחים מימות עולם ועד אחרון דור: הלא היא לשבר את הכד על-יד המבוע של איך-הסוף.

ובאשר אין ערך ואין כובד בעד נפש הנזיר למלה, אשר תפלט לה נתיב מאוון בן-התמותה אל אוון דוגמתה, כי אם לזו אשר תתעופף כצפור אל המרחקים ותשתפך בתפלה אל אשר אין לו דמות וגוף, על כן תריח נפשה את כל ההויה כשקויה נשמה ותמצא תמיד אוון תלויה לתפלתה במרחבי היקום: כל היקום!

בתימנזר לנשמות הם כבתי-מרפא לגופים. הן יש נשמות, עיפות לפי שעה, הזקוקות רק למנוחה מעט, כדי להחליף כח ולחדש שנית את נדודיהן עלי אדמות. ויש כאלו שנוצרו מתחילה לשם כך, להסתגף בעצם החיים וליהנות רק מעתר ענניהם.

והאם לא כבתי-חרושת, העושים את הצמר לארג, הם המנזרים, הבונים את הריסות הנשמות ומעלים אותן לחיים חדשים?

יש אשר באמצע חייו יחשך פתאום על האדם היום ועצמותיו העיפות שואגות: - מנוחה, הוי, מנוחה, רק מנוחה!

האם לא זהב השלוה יזל מקולותיהם ובנות-קולותיהם של הפעמונים, המשתפכים במרחקים ובמקרים וממטירים את הזהב על כל האחים הנזירים, הנצבים מקשיבים, כאשר הם מאהילים בכפות ידיהם על העינים הנעוצות בהאפקים הבווערים של החיים המפכים הרחק מזה?

על כן רק אוילים ורפי-כח ילעגו למתבודדים ולנזירים כמו שרק הדיוטים ושוטים מתעללים בחולרים מחלות אנושות.

ורק קטני-הבנה אינם משיגים את הכח החיוני הגדול, הצפון בביטולם של החיים בהאולמים השקטים של המנזרים והמאצילים מאורם החוגג והבטוח גם על השוקים והכרכים, המתנונים בחולין. גם בית-המנזר הנהו יסוד חיוני, השומר על אריכות ורפואת החיים ומטהרם מרקב ההוללות.

והנה אומרים אתם:

- בתי-מנזר בישראל? ופעמונים מצלצלים? האם לא זמורת זר הם לנו?

חלילה וחלילה לאדם מישראל! -

- ומפני מה חלילה וחלילה? האם לא אחד הוא הכאב ואחד החלי לבן ישראל ולבן הגוי? - ומה אנחנו? - רק חלפנים? רק תגרנים? רק למדנים? והאם לא היו אבות אבותינו, האסים והפרושים, בורחים לערות ולמדבריות ומותרים על החיים כדי לקנות חיים? ומה דריסת-רגל לנו היום ביער ובמדבר? ולאן יט בן ישראל כאשר תתפוצץ עליו אנית חייו ואי ימצא פנה למחשבה שאננה

ולחשבון נפש? ואיפה ירעה, איפה יסתופף אחד מאתנו, אשר רוחו החולה
שואפת לחג המסתורין? —

על כן הבה ונקים גם אנחנו בתי-מנזר עם פעמונים בשביל צמאינו
וחולינו, הכוספים אל האחד וחולים אהבת השכינה, אשר כבר נרפאו ממחלת
הבריאות של אנשי-העולם.

ואשרי האוון הישראלית אשר תקשיב לסוד שיח ההויה תחת צלילי
הפעמונים, הקוראים לתפלה.

מ. מ. שוֹדֵנֶר

* * *

*

פִּי לְטוֹף-צְעָרִי)

הַפְּמָהִים, הַחוֹנְנִים בְּגֶסֶס לִי יִקְרִי —

הֵה, בּוֹאוּ לִי, רִטְטוּ, פְּתַנִּי הַנְּעִימִים

הַתְּמַחֵוּ עַל קִבְרִי! ...

סְפִקוֹתֵי הַיּוֹרְדִים,

דְּמֵי שְׂקִיעַת זְהָרֵי לְתָהֶם רַב נִגְוָדִים

הֵה, בּוֹאוּ לִי, יִלְלוּ, סְתִירוֹת רְעֻנֹת

לְמַתִּי לֹא-סְפוּדִים! ...

רֵן זַעוֹת קָרְעִי ;

מִשְׁטַמְת־אֲהָבִי ; נָהֵם רַעַל-פְּצָעִי! —

הֵה, בּוֹאוּ לִי, חוֹפְפוּ, עֲטְרוּנֵי יְבָבוֹת

עַל קַפְאוֹן רְפָאִי! ...

1921. אֵי. י. י. י.

קברתי

כל מי שראה אותה, מי שנפגש אתה ומי שהושיט לה את ידו מיד הכיר, שנשמה עדינה לה, זכה וטהורה. וכבודו ויכרעו לפניה ויאהבוה כלם, וגם היא אהבה את כלם; לכלם היתה אם, לכלם מסכה נפשה; את כלם אהבה; אך לא את האחד! — — —

את ידה החמה לכל הושיטה, מבטה הטוב והתמים האיר לרבים את הדרך ולרבים המתיקה את חייהם, לרבים—אך לא לאחד!...
כי רחבה עד אין סוף היתה נשמתה זו החפשית, היא לא ידעה צמצום; לא גבול...

וכל מאהביה יום יום באו אליה ובעיניהם דמעת אש.
— אהובתי, את כל חיי, כל אשרי! ואם לא תלכי אחרי, דעי, כי בידך זו החמה גולת ממני את עתידי ובנפשך זו העדינה המת את נפשי בי לעולם.

ובפיה מענה אחד לכלם:

— אני נוצרתי בשביל העולם כולו, אך לא בשביל האחד! ולפני רגליה יום יום נפלו חללים. כל מי שכבדה יותר ומי שיותר אהבה נפל לקרבן נפשה העדינה...

ותעמוד תמיד על קברי חלליה ומעיניה זלגו דמעות אחרי דמעות. לבה נקרע יום יום לגורים ותאנח מרה, ובפיה תזלזל לחש: — "שלחתי, אפי, להציל רבים ואת הרבים לאהוב, אך אהבתי מלאה רעל מתוק ומקבליה מתים, מתים, וגם בי עוד לחיות כח אין" — — —

וכה התרחבה נשמה זו והתרוממה מעלה, מעלה. ובהתרוממה התענתה וענתה את אחרים, עד שעיפה והתעלפה ותפל לארץ...

ובשכבה על הארץ מתעלפת, שלטו בה ידיים גסות. איש אחד מן השוק בא ובידו גרון קהה. ויקצץ את כנפיה, ויקחה על זרועותיו, ויכרה קבר לה ויקברה חיה, קצוצת-כנפים. — — —

רגלי מתמוטטות, ברכי רועדות; אני כורע, אני נופל מתחת לעד
המצוקה. מפי שותת דם. פציע, קרוע, אש מתלקחת בי. עוד מעט ויהיה
לתל אפר.

אתם אומרים: משגע אני. שקר בפיכם!
אני רק את הצדק דורש ואת המות מבקש! לבכם מלא חטא ולשונכם
מרמה תדבר, ולי אל נתן לב הסובל מפגימות הצדק.—אני קורא חמס לפשעיכם
ואתם אומרים: משוגע!

אמרתי אתחמקה מכם ואשב בודד בפנה נסתרה, אנוחה, ארפא מפצעי
ואשקוט יסורי, אך עולתכם בפנת-סתרי מצאתני; איני יכול לשבת יחידי
במנוחה.—הלב מושך אליכם. אני מוכרח להיות בקרבכם, לחיות אתכם ולסבול
ביניכם. אבל גלמודה ועזובה היא דרכי, יחידי ובודד אתעה-אנוד בקרבכם.
אף באחד מכם לא יכלתי לבחור לחבר לי!

ואתם רואים את פצעי לבבי, אתם יודעים ענויי נפשי וצחק תצחקו
לאידי, לועגים אתם לי ושנא תשנאוני.

אני יודע.—משתוקקים אתם לדמעותי, רוצים אתם שאבכה לפניכם,
שאבקש רחמים מכם.—כן. אני יודע את מדתכם זו: רגילים אתם להציק
ולענות עד מות ותהנו אחר-כך מדמעות הפעונה, המעוררות בכם רגשי חמלה.
— אך אני לא אשביעכם עונג זהו בהציק לי הכאב את ראשי בקיר
וזאת שני בשפתי ודמעתי לא אוציא לעיניכם.

זֶה אֲנִי מְגַלֶּה

גשמים תכופים ירדו בימים האחרונים. השמים הכהים דולפים תמיד. מעלים נשיאים וגשם בלי חשף. אפילו בימים היותר בהירים נטוי עליהם כעין דוק רך, צעיף אדים קלים העולים מן האדמה ונוטים כעין רקמת פתי שלג דקה אורירית מעל הכרים והשדות הירקרקים. ימים כאלה משפיעים לרעה. אף שהם מכניסים איוו לחלוחית ללב. אני שוכב על הספסל, ידי למראשותי וחושב לי. לפעמים אני מסתכל בעד החלון בשמים. עננים מתחברים איש עם רעהו ומרגע לרגע מתפשטים על כל רקיע השמים. גשם קל מתחיל מטפטף. אני סוגר את החלון ומסתכל בגשם. הוא דופק בקול מונוטוני. חד-גוני.

השמש יצא לרגע ממחבואו. אחר עשרה רגעים. — עננים מתחילים שוב להתקבץ. ענן גדול שט לו בשמים הרחבים. הוא שט ברחבותו. גדל והולך ומרגע לרגע תופס שטחים חדשים.

גשם ירד שוב. ובלבי באה מחשבה על המות. זה עתה זרח השמש והנה גשם. זה עתה היה אדם ואיננו. מעננים חי האדם, קדרות לובש האדם, ומיום ליום חייו נמקים תחת הערפלים, העננים והאדים. — — —

אני מטיד בחוץ, ובלי חשוב. הרבה הנני נוטה לגן שבו מתאספים צעירי העיר. בגן עולים באזני קולות של אנשים מדברים; צחוק, בדיחות. אני מתקרב אל האכסדרה, מרכז הצעירים, מסתתר מאחורי איזה עץ ומביט בענין על המסובים.

בקצה אחד יושבת עלמה. על ידה בחור. אני עומד ומסתכל בסקרנות מאימת בוזג הנחמד. רואה: הבחור מלטפה, אוחז בידה, מושכה אליו, לוחצה אל לבו ומנשק לה בכל חום לבבו הצעיר. אני פונה לצד שני ושוב אותו המחזה. בכל מקום שהנני פונה פנים שמחים וצוהלים, מחוסרי-דאגות, של בני אדם החושבים מעט ועובדים עוד פחות.

וצר נעשה לי בגרוני, אינני יכול שוב להבליג על עצמי ובכל כוחי דנני נוהם:

— המות!..

אני מתרחק קצת מהאכסדרה ומסתכל שוב. הם קמו, הביטו מסביבותיהם
ואחד אמר:
— איזה אדם בלתי מנומס. אינו יודע שום דרך-ארץ. לצעוק בראש-
חוצות!
הם צוחקים. הם צוחקים עלי. יצחקו! אין ביני ובינם ולא כלום. אני
חי כפי שאני רוצה: במות!

כבר זמן רב לא הייתי בבית הכנסת. זה כבר שלא ראיתי את כתליו
השחורים הקודרים, אזני לא קלטה את נגוני העגמה של הבחורים הלומדים,
ונשמתי לא ספגה לתוכה את הנועם ואת היופי שבבית הכנסת.
לפנות ערב אני יוצא את הדרי המרות, שכבר נעשה לי לזרא והולך
לי לאט לאט לבית הכנסת.

ברחוב הנני פוגש במודעים. הם נגשים אלי, פחים עמי ושואלים
לדרכי. אני משיב: לבית הכנסת. הם נענים בראשם:— צדיק בדורו. בעל-תשובה.
ואיזה הלך-רוח משונה תוקפני. אני רוצה להכנס בדברים עם כל אחד.
אני פוגש ילדות אחדות, מברך אותן, משמיעה באזניהן מחמאות ולבסוף
מבטיח: היום נתראה עוד. אני רק אסור לבית-הכנסת —

הנני נוטה הצדה ומהלך דרך סמטא צרה וחשכה. נביחת כלבים עולה באזני.
הרחק מנגנים בהרמוניקה צרודה. מרחוק נראה בית-הכנסת. ועוד בעמדי
מרחוק אני מרגיש, שעצבות מסתורית מלפפת אותי. אני נגש אל החצר. פותח
את דלת בית-הכנסת ונכנס בלאט על בהונות רגלי. קול חרישי, אבל קורע
לבבות נשמע בבית-הכנסת. בחורים יושבים ומשוחחים. הספרים פתוחים. כל
הסביבה ספוגה עצבות.

אני נגש אליהם ורואה לפני פנים צנומים, חורים, ובעיניהם הגדולות
כוער איזה ניצוץ משונה. אני נשען אל עמוד ושוקע במחשבות.
מתחילים לומר תהלים. קולות משונים עולים ופולחים את הלב. הם
מבקשים מאת האלהים, שיהא אב רחמן להם.

אדם באה ל

(קטעי מחזקה ורגש)

ספרות

נדבה. מעולם לא נתן עוד אחד לשני ולא לקח ממנו דבר. אדם לא משלו הוא נותן ולא משל האחרים הוא לוקח. לחם אם יקח אחד מן השני ואם יתן—הכרה הוא; אבל למה זה אתה, אדם אמלל, עומד ומתחנן על מעט רעות וקרבה, השתתפות שיכת עין ותנחומי השני בעת צרה? מה יתנו ומה יוסיפו לך שקר זה של חנופה, השתתפות זו, אותה ליחות-הדמץ של זולתך וצרופי המלים היפות והטובות שלו?—ולמה יכף גבו של אדם ויתרפס על מעט חנופה זו, שקר זה של יחוסים? נדבה?! והנדב איש לרעהו דבר מה חוץ ממה שאינו שלו, חוץ מדבר זה שיכול לנער מעליו כאבק?! והגעו לבבות ונדבקו נשמות, בומן מן הזמנים, על פני תבל זו, שהכל בה מדומה ויחוסים?!

ואתה, אישי הסופר, למה זה הנך עומד כעני בפתח ומבקש על מעט חמום וחזוק ומתחנן על נפשך שיי ב ל וך דוקא, ושיכתבו עליך טובות, ושיחניפו לך, וישקרו לך קצת, בפניך ושלא בפניך, וילבו דוקא שארית בצוץ, שהוא רק הוא, שלך הוא?!

על המסמר. מה נוסף ומה נדבר על הספרות, העם, תחיתו ובאלתו—אם דברינו ישא רוח? ההוסיף איש לח, ההיטיב איש דרכו ושנה מזלכו? ואני כשלעצמי, ההיטיב אם להועיל אני אומר בדבריי? לי, רק לי ובשבילי נאמרו הדברים הללו, וצריך לאמרם תמיד ולחזור עליהם.

כי סביבה זו שאתה חי בה, ודברים אלה שאתה שומע תמיד, השקפת עולם זו, והיקף חיים זה, והסתכלות זו בתבל—המנסרים בעולמך יום יום, ומטים אותך דוקא ממסלה זו שבחרת לך ומנתיב זה שבלב, שאלהים הגיה עליו שביב אורו, ומורים אותך דוקא את הגליו והפתלתול, ואין אתה בטוח, אם לא תקום פעם אחת ותדבר כמוהם, ותורה כמוהם, ותהיה כאחד מהם—עליך, אפוא, לדבר אל עצמך, ורק אל עצמך, ולעמוד על המשמר, שאתה לא תכשל ולא תפול ברשת זו הפרושה לפניך. צריך לדלות תמיד אותה המלה החיה, הערה, שעדיין לא נדלחה בהבל פיהם ורעל לשונם, ולחזור עליה כתפלת לב, אולי תסוכך עליך מפני הסכנה הצפויה.

אמת המדה. מה היא אמת המדה לכפרות? מה הוא גדל ורם ועמק לדבר שברוח? האמנם אותו הדבר שנתן כסממנים ביד כל סופר וגדל דעה כשרון? או אותן האמרות הרגילות בפי כל המלקקים: "שאר רוח".

* עין חוברות א. ב. הערה. מר רף-רף ב.הדים" יחס בטעות את הפרקים—אדם צאל", הנדסאים ב.קולות", למר א. שטיינמאן. המערכת.

אישיות", גאונות" וכו'? 55 אותם הסמנים והציונים, הבאים להבדיל את האדם מן האדם, לערוך, מדרגות", ולברוא צורות שונות של כבודים, וסוגים של גדלות וקטנות ואלימות מכל המין-האמנם אלה הם מרכיבי הרוח? והאמנות ליהנות נתנה? האמנם היא כמאזנים לשקול על פי אותן הצורות החיצוניות, שעל פי רוב דבר אין להן עם האדם, מנת רוחו ורוממות נפשו! האמנות, רוח זה שבאדם, חלק אלהי ממעל, שנתן לו במתנה ובעל כרחו, למצוא אותו השביב התועה בנפשו; דרך אל עצמו, דרך לחקר אלהי, נתיב לחידה זו הנקראה: "חיים". והעיקר-התעמקות והכשרת הנפש אל הטוב, דרך זו להתיחד בקרן זוית ולמצוא או לברוא את הנתיב הפשוט, התמים והישר, בלי כל כרכורים והעויות, אל אלהים ואדם-הלא זוהי דרך הרוח, ורוח האדם בספרות והסופר שבאדם-זה ולא אחר!

משואות. ספרותנו עומדת על משואותיה. הרבות! הגיעה שעה של קבירה והציבת קבר. שעשועים של, בר-מיננים". אלא מחמת הפחד מפני אותו הדבר המבהיל-מחפה כל אחד על קברו, שהוא חוצב לו ב"בית-עלמין" הספרותי שלנו, בשתילי פרחים וזמורת זר וברקוד-עצמות, על פי נעימת הזמר, שעולה עוד משם, מעבר החיים. הד קול זה מגרד את נפש החי בבאיזמל חד. אבל אין דבר! גם ספרות מתה, חנוטה, ואפילו מתיפה ומלאת חקוי-ספרות היא. גם מחול רפאים - מחול הוא. ובנתיבות החיים גם רקוד על פי התהום, דרך היא להולכים בה! אלא מה? אותו קרקור וצריחה זו של העורבים הספרותיים הממלאים את חלל עולמנו, ואותו חוש-הריח החד של כל עורב למינהו, המסתובב על פני חלל עולם ספרותנו ומנבא לכל רחישה חיה ולכל סימן של התעוררות: "מות ופגרה! ומן הצד השני - אותן קריאות הידד ומחמאות, שקר ובקרת חנופה, המלוות את את כל "בר-מינן" ו"חנוט ספרות",-נותנות העויה נוראה, מפלצת ממש, לכל בית-עלמין הספרותי שלנו!

גלוי וכסוי בלשון". הדבר הגלוי והנראה לעין כל הריהי הלשון. הכלסוף והנוי אשר בלשון הם היו תמיד לאמת המדה למוד את הסופר והאמן. הלשון-היא היתה כלי זין הכי חזק והכי מועיל בכל הספרויות לטפס בה על מרומי פסגת התהלה והכבוד. כל עקש ופתלתול בשירה ובספרות, כל רקב ובלה, כל מאובן וסחוט בדעה וברגש-מתקדש ומטהר על ידי הלשון היפה והמסולסלת. ואם באומות העולם כך, אצלנו-על אחת כמה וכמה! אצלנו, שהחקוי וההתיפות הרעילו את דמינו, ואין אנו מסוגלים לחשוב ולהרגיש כבני אדם, אצלנו, אשר ממש אבדה לנו היכלת להשתמש בלשון פשוטה וישרה של אדם סתם; אצלנו, שאם תסחט כמה ממשוררינו וממספרינו על רוב שיריהם, ספוריהם ומאמריהם-לא תמצא בהם אף לחלוחית של שירה, אף קרטב של רעיון ורגש, רק לשון ולשון-מה פלא הוא שיש לנו עתה ספרות שעיקר העיקרים שבה הריהי הלשון ולא יותר! למה לנו שירה, רגש, כחשבה ודעות, בשעה שיש לנו לשון, ויכולים אנו בן לילה לברוא אוצר מלא של ספרים בכל המקצועות! והבקרת? אבן-החן לנסות כל דבר מזויף וחקוי-היא הלא כלה לשון היא, לשון עם ריר-פה לירוק על כל

רטט ולהתפעל מכל שטות. וכירוקה על פני אגם נרפש היא מכסה תמיד על
הרקב והזוהמא, ואורגת ביחד עם, ספרות הלשון שלנו—אותה האידיילית
הנפלאה של שביעת-רצון.

זהו הגלוי בספרות ובלשון שלנו. ואולם הנורא שבדבר הריהו אותו
הכסוי שבלשון! הלשון, בעצמת כשפיה וקסמי הדבר שבה, אכלה כל חלקה
טובה שבספרותנו, ואין אנו מסוגלים עוד ליצירה אמיתית. ואם יש שימצא
איש אשר נסה לדבר באמצעים פשוטים, אנושים, ילעגו לו, ולמשל ולשנינה
יהיה בפי, ממללי מלר" שלנו.

מ. ש. בן-מאיר

אם חדרך קדש-הקדשים ואת השכינה -

אנכי הפהן הגדול. -

אבא-נא היום, ויהי היום-כפורים

ואכהן פאר בבית-מקדשך.

אבא-נא ושושני-דם בימיני

ושמאלי דם תחבקך

ויצריך פי נשיקות לך ותפלה

ורח אפך ריח קטרת-בשמי.

בחמדת-אל תמצי לשד-עלומי,

ואני-קדושתך.

אבא-נא -

ואדמה חורת לחיך כפרכת

מות דמי-כפורים

ואדם-פרחי יהפך כלו לבן

לאות סליחתך.

על כרובי-עיניך אורק טל-שפתותי

ואמנה: אחת ואחת...

עם כל הוזה אלחש, לאלהים היא...
והפרחים-לעזאזל.

וּלְפָנַי צֵאתִי אֹרִיתָ רֹאשׁ אֶל לְבִי
וְאֶתְוֹדָה - אֲשַׁמְתִּי.

אִם חֲדָרְךָ קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים -
אֲנֹכִי כֹהֵן גָּדוֹל.

כָּל עוֹד עַל מִזְבֵּיחְךָ תִּקְדֵּד אֶשׁ-הַרְצוֹן,
אֶקְרִיבָה תָּמִת-תְּמִידִי.

כָּל עוֹד עַל מִזְבֵּיחְךָ יִבְעַר רִצּוֹן הַקְּרָבָן,
אֶקְרִיבָה חֲלָבִי וְדָמִי.

אֲבָאָה נָא אֶךְ פֶּעַם וּבִצְאָתִי
יְיָ אֲשָׂא רִנָּה -

וַיְדוּי-מִשְׁנֵה אֹדָה עַל חַטָּאֵי שְׂאֲשַׁמְתִּי
וְאֲשֶׁר אֲאַשֶּׁם...

וְאִי אֲחֹסֵר שְׂמֵן בְּעִבּוּדָה
לְחֵרוֹן-שְׂכִינְתְּךָ

וְתִהְיֶה גִזְרֹתְךָ לְרֹאוֹת הוֹד פְּנִיךָ
לֹא אוֹסִיף עוֹד אֲכַנֵּס. -

אֲסִירָה פֶּאֶר מִצְנֻפְתִּי וְזֶהב-פְּעֻמוֹנִי,
וְאֲגִוֵּעַ הַשְּׁנָה. -

נִחַמְתִּי תְּהִי שְׂרָתִי יוֹם בְּקִדּוּשָׁתְךָ
בְּעֵשֶׂן הַקְּטֹרֶת. -

גַּת הַ

א.

גתה יכול היה להופיע כהירקולס, בכחו היה לשחרר את כל מולדתו. אולם הוא לא כן עשה. באחרת בחר: בא ויקבל את תפוחי ההספרידים המזהבים וישב לו למרגלות אומפלה. איכה חיו ואיכה השפיעו משוררי ודברני אטליה, צרפת ואנגליה הגדולים! חיים אחרים חיו ותורה אחרת השמיעו. דנה זה איש-הקרבות, יועץ מדינה, אף דפלומט, אהוב וגם שנא על נסיכי אטליה האבירים, מוגן ומרדף גם יחד. הוא לא כרע ברך לפני האהבה, לא כפף גוו בפני האיבה, חסד וענש אחד היו לו. הוא שר ולחם לשם הצדק. את התפתה מצא דל וישן ויברא חדש במקומו לדכא את יהירות האבירים ולהטיל ענש מר בכהנים המשקרים והחנפים. אלפירי—בעל הון רב, אחד מאצילי הארץ, גאה באצילותו; ובכל כחותיו העפיל לעלות על הפרנס מעלה מעלה ומפסגתו השמיע מדברותיו על החפש.

מונטסקיה—יועץ המלך היה ויכתב את מכתביו הפרסים ששם בהם ללעג את חצר המלכות וב"רוח החקים" שם למטרה לחצי-לעגו השנונים את קלקלות ארצו. ולטר—אחד מסריסי המלך היה, אולם לפני מלכו ואדוניו הקריב רק את שפע עשר דבוריו וחרויו, לא את נפשו. הוא חבש לראשו פאה נהדרה, על ידיו—בתי-יד יפים, בגדו—משי, פוזמקאותיו—משי. אבל—בשמעו קול ענוש, קול רדוף ומעונה, קול קורא לעזרה, עבר בבגדי החמודות בטיט ורפש, ובידיו הרכות והמפונקות לא אחת הריד מעל הגרדם את החף מפשע. רוסו—עני מדכא וחולני, צופה לעזרה. אבל לא הספוח הרך, לא הידידות אף לא הכבוד לא יכלו לו; חפשי וגאה היה. בעניו מת. מלטון—עם כל פיוטיו הרמים לא שכח את עני אחיו וילחם בעד החפש והצדק. וכאלה היו גם סויפט, בירון, מרוס ועוד.

לא כן גתה. מי הוא הגתה של היום ומי הוא הגתה מאז? אורח עיר חפשיה זכר רק, כי נכד הוא למי שעמד בין מלכים ושרים ביום הכתר מלך. בן להורים רמי-היחס נתמלא פעם גיל ואשר בשמעו איך נער בחוץ קרא אחריו כי בן-אסופים הנו. וינשא על כנפי דמיון המשורר העתידי לדעת למי מן הנסיכים הוא נחשב לבן. כזה היה וכזה הנהו. אף אמר קל לא מצא להגיד לפני עמו. זה גאון הדור, שלא היה דומה לו, עליו היה להשמיע מה שהאחרים לא מצאו די עז בנפשם. לפני שנים רבות כבר הגינו על זכויותיו הספרותיות כל "פני המדינה, אולם לדאג לשלום יתר חבריו לעט—כזאת אפילו לא עלה על דעתו.

גתה רב האשר עלי אדמות היה, ובעצמו לא אחת העיד על זה. עד מאה שנה יגיע. אולם שנים על שנים תנקפנה, דור ירדוף דור, והארץ לעולם עומדת. ושם, בעולם הצדק והאמת, בבואו לפני בין-דין של מעלה, שאל ישאלוהו השופט שאין-שחד לו: נשמה עילאה היתה בך—הבאת להוכיח את השפחה? מן השמים חנית בלשון אש—היצאת להגן על הצדק? חרב חדה נתנה על מתניך אולם שגרת בה רק על עאכך; חיי אשר היית, אבל רק כך היו החיים.

צֶהָרִים

הַשֶּׁמֶשׁ עוֹמֵדָה בְּאַמְצַע הַרְקִיעַ וְלֹא יוֹקֵדָת.
מַעַל לְרֹאשֵׁי עוֹמֵדָה הִיא רְחֹקָה, קָרָה וְכִבְיָה;
הָאֵשׁ—מִמָּדָּה הוּא בָּא, מֵעֵינֶיךָ הִיא פּוֹרֶצֶת—
הַלְהֵבָה.

רְאֵי אֶף רְאֵי, כְּפֶרַח זֶה שֶׁצִּץ לְרִגְלֶיךָ—
פְּרֻחֹתַי גַּם אֲנִכִּי בְּקֶרְבְּתֶךָ,
נְחַתוּ בִּי קֶרְבֶּיךָ וְאוֹרֶךְ עָלַי נָפֵל—
וּמֵעֵין חֲתוּם—חֲתוּם בְּתֵהוּם לְבָבִי פִתַּח.
וּבְעֵמֶדְךָ מוֹלִי—הָאֵם לֹא תִשְׁמָעֵי קוֹל דְּמִי
צוֹעֲקִים אֵלֶיךָ בְּעֵמֶדְךָ כֹּה וּבִהְלֶךְ—
הוּ, שְׁמֵשׁ שְׁחֻקִים! אֵלֶיךָ אֲשָׂא כַפֵּי:
הֵי נָא מִסְתוֹר לִי, צוּי לִי אֶת צִלְּךָ!

יצחק שניר

הַיִּמְנוֹן לְגִיר

אֲשֶׁרֶיךָ גִיר חָלֵק,
לְבֹן נָקִי וְטָהוֹר
כְּלֵב יֵלֵד תָּמִים
שְׁלֹא נִגְעוּ בְּךָ
יְדֵי אָדָם לְרָעָה,
שְׁלֹא הִשְׁחִירוּ פְּנֵיךָ,
שְׁלֹא חָרְשׁוּ עַל גְּבִיךָ
וְלֹא עָשְׂאוּךָ
שָׂדֵה הַקְּבֻרוֹת
לְרִגְשׁוֹתֵיהֶם הַמֵּתִים
וּלְפִגְרֵי תְקוּוֹתֵיהֶם
שֶׁנִּפְּלוּ חֲלָלוֹת
בְּחֶרֶב הַנְּסִיּוֹן.

בין ישראל לעמים

מצבנו המיוחד בין הגוים בצרוף יסורינו מתירים לנו לפחות לפרש לעצמנו את עצמיותנו, אפילו אם נקוד זה עלול להכשילנו בשמינית של גאווה לאומית. לא בה, כתיב, שאחד הוא כמעט לכל משפחות האדם, נפלינו משאר אומות העולם, כי אם בה, קרי" שבו אנו מחולקים. העשים והלאוים משותפים הם לישנם ולאינם בברית: עשה טוב! סור מרע! כבד את האדם! ואהבת לרעך! אולם, הקרי" של האומות משנה תמיד רק קוץ אחד ומניח פרצה אחת להגיה דרכה מן האסור אל ההיתר. במקום ארבע רוחות העולם הן גורסות את המדינה המגודרת, ותחת האדם הן מנסחות את הנתין. באופן שתורה זו עצמה שהזהירה על האדם, חיבה את שפיות דמיו של בן השבט או המדינה הזרים! לא כן אנחנו: בתוקף המאורעות החיצונים או הדין הפנימי שבלב דקדקנו ביחוד בקוץ ובפרצה, ולא עוד אלא שהטלנו את הויתנו בין הקוצים והפרצות שנעשינו שומרים עליהם. ובני עם הכתב" הננו תובעים מן העמים את ה,כתיב".

ולפי, שהננו עומדים משנות יובלות בדין עם כל האומות, עלינו לשנן לעצמינו ולבנינו יפה את טעותינו ולנקד בכל החומר את החטיבות שלנו. הקו האופי והחיוני שבנו הם ההבנה המבוגרת והשחרור הגמור מכל הבלי הגוים, שיסודם בסמנים חיצונים. עם חורבן מדינתנו, שהיה לא רק פרי כח זר כובש, כי אם גם צורך פנימי, ותרנו על כל הבלי המלכות השלטון, על כל צעצועי הכבושים ועל בגדי השרד. מאז אין אנחנו מבינים את לשונן של אומות העולם ואין הן יורדות עד תכליתנו. עקריהן טפלים הם לנו, ובמקום שהן תוקעות כונסא ואומרות: הרי תתום המדינה! אנו יודעים בעומק לבנו: לא, זו היא רק כלונסא! גם המקל והמפה, בת איזו צבע שתהיה, אינם לכל יהודי יסודי כי אם מה שהם על פי טבעם החמרי בלבד ואינם מתרוממים לידי סמל כי אם כשהם תשמישים של קדשי גבות. והיהודי המדבר אחרת או שמתכחש הוא לנפשו או שטעמו העצמי פג, ואחרים אינם מאמינים בו. חושדים בו מכל מקום; שגם את הפסוק שעל הדגל אפשר לפרש ב,קרי" וב,כתיב", והיהודי חשוד על השני.

מכאן גם לנו סמנים חיצונים. ראשית, העדרה של החצונית היא עצמה לנו סמן. ושנית, הדבור, עצם הדבור ואופן הדבור. לעולם אין אנו טוענים למדינה ולא לנתין ולא לתורת החוקים, ששמה קונסטיטוציה, שכל חדברים האלו הם מצות בני האדם ופרי חווים, שנכתבו בידי הסופרים של שרים ומלכים, ונתנו להשתנות כפי שרירות הלב כי אם מרימים אנחנו את קולנו בשם האדם ורק היושר הנצחי הוא שופר לחכנו, שעליו אינה חלה שום תמורה והוא לא ניתן להשתנות כקוצו של יוד אפילו אם קיומו גורר אחריו כל האסונות וגם אסון החורבן בכלל. לא מפני חטאינו גלינו מארצנו

ונתרחקנו מעל בית מקדשנו, כי אם מפני צדקתנו ומפני השטתיות, שהיא מקור כל צדקות.

הרי שחיבים אנו, אם רוצים אנחנו להיות נאמנים לעצמנו, להטעים את האוניברסליות שלנו, את הכבוש הפנימי של היסוד הממלכתי. העולמיות היא עיקר ראשון ליהודי מסורתי, שלא שינה את תכנו ולא מחק את צורתו. יש ביהודי, בכל יהודי, כח-מה, המכניע את כל הגבולים ומבטל בהגיון ובשטף הדם את כל התחומים, שתחמו עמים וממלכות. בני ישראל עלו מן המדינה, מכל מדינה וגם אדמת קדשם בכלל וגברו עליה. ולכן צריך לדייק במושגים „גלות“, „התבוללות“ וכדומה. גלות אינה משמע תלישות מעל אדמת האבות, כי אם תלישות מעל אדמה בכלל, והיא אינה אסון פנימי, כעין ריאה לקויה, שמקורה בגוף, כי אם אויר מחניק, המכביד את הנשימה גם לריאה בריאה. וגם התבוללות אינה במשמע כפירה בתעודה וביחוס, כי אפילו מי שמכריו על יהדותו, אם החוג של דעותיו ואופן תפיסתו את החיים מושפעים מן הסביבה הזרה, הריהו מתבולל, מי שטוען, למשל, על במת הפרלמנט בשם איוו קונסטיטוציה נתונה ודורש בה תנין, מי שמשתתף בכלל בכל אותו המנגנון של הממלכתיות הריהו מתבולל, שהתכחש לעיקר הישראלי, שהרי כל אותם החוקים והמוסדות הממלכתיים השונים לא באו כי אם לסתום לשעה את הפרצה, הפתוחה תמיד אל ה„קרי“, השונה תכלית שנוי מן ה„כתיב“. מי שמוציא בפיו את שתי המלים „אדמת זרים“ הריהו מתכחש בשרש נשמתו העברית, שאין מחו של יהודי מסוגל כלל לתפוס את הצרוף המשונה הזה, המיחס בעלים לאדמה. אין אנו רשאים ולא מן ההגיון הוא לנשל את האדם הישראלי מעל האדמה, אשר עליה נולד ולהכריז על גרותו. תחת תכלת זו של שמים, שאחת היא ממזרח ועד ים. הגלות איננה איתן טבעי, למעלה מכח אדם, כי אם צרוף של תנאים, שנעשו בידי אדם, זפרי הרגשות ומדות רעות, כגון, התחרות, קנאה, שנאה וצרות עין של הסביבה, שבני ישראל צריך להתקומם ולהלחם כנגדם, כשם, שהוא עומד על נפשו ועל חרותו כנגד כל צריו. אלא שבן-ישראל, התופס את ההויה במין חוש אחר עצמי, צריך לקיים את חייו ולהגין עליהם גם כן בתכסיסים אחרים, עצמיים, ולדבר בציון עצמית לא כאותם המדינאים שלנו, העולים על במות הנכרים וטוענים באוני שומעיהם בלשונם, ומדברים, הוא דבור ה„קרי“ בשם ה„כתיב“ לצדק בשם הקונסטיטוציה. ולא עוד אלא שהם תובעים ומאימים, בשעה שאין להם מאחוריהם לא צי ולא צבא—ההולכה היחידה על הזכות והצדק—ומקוררים מחמת זה אצל שכניהם צחוק מהול חשד בערמה היהודית.

הערות קטנות

דוד פרישמאן

(ליום המיתה)

יש נשמות שנולדו, על פי כל הסימנים, בזמן שבין שלהי דק"ץ והתחלת הסתיו, משנושרים צלי-האילנות וקמלים פרחי-הגן, באותו פיק השנה, שרוח הימים הנוראים יוצא וכחשט בחלל התבל ובנשמת כל היקום.

לסוג האנשים האלה היה ש"ך גם דוד פרישמאן.

ומה אם לא, ימים נוראים ארוכים היו שלשים השנים האחרונות בחיי העם העברי? האם לא היחה זאת תקופה אחת ארוכה של תקיעת שופר, המעורר לחיים חדשים? ומתוך הרטט העצוב והחרישי של התקופה הזאת הרגיש דוד פרישמאן — זה המשכיל התועה, הליריקון הדק, בעל העצבות הנצחית, שהיה נושא תמיד בקרבו את סעם הימים הנוראים — את כל עז ההתאבקות שבחינו.

חמש עשרה שנה הכרתי את פרישמאן. ברגעים שונים בחייו ראיתיו — ובין כשרוחו היחה טובה עליו ובין כשיגון מר תקפיו — תמיד עמד לפני כיהודי מן הימים הנוראים. למראית עין — שמח, ליצני, אף סטירי; ותוכו — מלא עצב, תחנונים ושופך תפלתו כשליח צבור לפני התיבה.

געועיו של פרישמאן אי כל אשר תנכי, אל כל העתיק שבנו, אל כל אשר עוד ריח היליות לא פג ממנו — כל זה סמן מובהק הוא לנו כי למרות ההתול החד שבו יצא פרישמאן להלחם בעולם זה הוא היה בעל נשמה עדינה ורכה, מחונן בהרגשה עמוקה וחוררת. והנה פלא: רב ספוריו של פרישמאן מקדשים דוקא לעינים שיש להם שיכות עם הימים הנוראים. מה רבים אצלו הספורים על דבר הסליחות, הכפרות והחונם.

באחד מפיליטוניו על דבר נסיעתו בארץ מסר פרישמאן כי פעם בערב יום הכפורים עבר את הרי יהודה ופתאם נשמע לו קול ילד קורא בבכי: "בראש השנה יכתבון ובליום זום כפור יחתמו". ומי שחננו אלהים בחוש סוסיקלי ער לקול נשמת בן-אדם יעיד, כי גשמה חמה לתמה היחה בפרישמאן. זה היה עם כל חריפתו יהודי פשוט, יהודי מה"סליחות", ו"הכפרות", ביחד עם העברית הגרעינית והנעימה ועם נוכח תנכ"י.

שני צללים ליהו בדרך החיים: אחד — ההורס, בעל ה"לאו", זו היחה הצורה החיצונית, המסוה שעל פניו; ולעמתו הצל השני — המשורר הליריקון — היסוד של הנשמה. רבות ותכופות עמד לפנינו ולראשו חבוש הצילינדר השאול מאת אירופא, בין אצבעותיו החרדות — סיגרטוה נאה, ומתוך עיניו המזהירות — מבט מלא ארס ומבעד לשפתיו מתפתל בעין גור-נחש, אבל הפנים לא תמיד הנם ראי הלב.

זה שפיו דבר תמיד "לאו", מחבר "התהו ובהו", היה בפנימיותו בן חתפלה הזכה ותחנוני הים הנוראם.

לפני שנתיים מצאתי את פרישמאן חולה בברלין. הוא שכב על ערש דוי והביט מבעד להלון על אילן בחוץ שעל אחד מענפיו היו תלויים שני ערמונים נוטים לישור. פרישמאן, שקוע בסחשבות ו, אמר בלחש: "מי יודע ויבין את תפלת הערמונים שהם שופכים לפני הקרוש ברוך הוא על חייהם רגע לפני גכיכתם. גם הם מבקשים חיים מאת קונם כמו היהודי בראש השנה". באותו רגע נשרו שני הערמונים מעל האילן. פרישמאן התחלחל קט. הוא הרגיש במותם. פרישמאן זה שהבחין עד לידי כך את תפלת הגורח על עצו על אחת כמה וכמה הבין והרגיש את קצו הקרב.

יזאל מאסטבוים.

ברנה על גתה

אנו נותנים בחוברת זו פרקים מסענותיו הנשכחות של ברנה כנגד גתה. ברנה, היחודי הכי נלהב במשך דורות, הלב הכי ער, טוען בשם הצדק כנגד היון המוסע בין שושנים למרומי המרגס. רבים ומקחים רואים ודאי בטענות אלו עקיצות ננס בעור הענק. אולם אנו אומרים: חי עולם גם לגנסיים, ללא-אמנים ולא עוטים כתר שירה ומלכות—ואם יש בית דין של מעלה, השוקל במאזנים, מי יודע אם לא לב היותה של החסיד והבנוני ברנה לא יכריע את חקף השניה, שבה שו פן מאר האמן הגאוני ומשחק בזבצים.

„רשומות“

הדרך השלישי של „רשומות“ (בעריכת א. דרוינוב; בהוצאת „מוריה“ ו„דביר“) הוא הספר הכי איום, שנכתב בתקופה האחרונה. גם שערות הראש וצפירי הדגלים בולעות בחרדה כל מלה. אנשים פשוטים מן העם כתבו מגילת פורעניות זו ויצאה „איכה“ מרעישת לב. אולם בכל נכרת ידו החרוצה של העורך, איש העמל וסוגר רב-האחריות.

בהשתתפותם הקבועה של...

בהשתתפותם הקבועה של ח. נ. ביאליק ונחום וקולוב. כך כתוב למעלה על השער הכתום של העתון כמעט עברי, היוצא לאור בברלין בשם „העולם“. אולם זה רק בפרוגרסה, אבל למעשה ראשי-המזכירים בכד הגליונות של שבועון זה, שיצאו עד היום לאור הם הסופרים הנכבדים מר. ש. גורליק ובעל מחשבות, שני אידישיסטים בני דת ציון, שרבייהם נכתבים בלשון המדוברת ומתורגמים לעברית ע"י מומחים לכך. וחוז מיה משתתפים שם עוד סופרים עבריים כגון, למשל, יוליוס ברגר, פרופיסור קויגן, ריכרד ליכטהיים, פרופיסור קולישר, ד"ר פריץ לויגשטיין, פריץ אנגל וכו'. ושאלה היא אם כדאי להוציא אורגן עברי, שבעל כרחו הוא גורם היזק כספי גדול אם הסופר העברי איננו שם?—ואם בכלל יש חיוניות באורגן עברי בלי הסופר העברי? ועוד שאלה: האם ממילא נעשה הדבר או בכונה תחילה הרחיקו את הסופר העברי מעמודי „העולם“?

ספרים שנתקבלו לבית-המערכת

הוצאת „מוריה“ ו„דביר“

הרמאן ודורותיאה מאת גתה תרגם מגרמנית ש. בן-ציון. מהדורה שניה. ברלין תרפ"ג. ספורים מאת יעקב ששינברג בשני ספרים. יסודי המשפט העברי מאת אשר גולאק. חלק ד'. החסידות והחסידים מאת ז. א. הורודצקי. ספר ג' ד'.

הוצאת „שמיבלי“

התקופה סבת—אדר תרפ"ג ספר שבונה עשר. בן המלך והעני מרקו. סוין. תרגם מאנגלית א. ד. מרקוון. ורשה תרפ"ג.

הסועל הצעיר גליונות כו—כו. ל"א. ל"ג. ל"ד ל"ה. ל"ו ל"ז. התרן ירחון למדע, לספרות ולציוניות. העורך: ראובן ברישנין. שנה עשירית. איר תרפ"ג. לקוסיים כתב-יד מאת ר' רפאל מרדכי מלכי ז"ל. נעתק ונקלט בידי א. ריבלין איש ירושלים. תרפ"ג.

מחיד העמים העתיקים ש. מלצקי. הוצאת ש"ס ירשה, תרפ"ג.
 היד הקסועה תרגם מיהודית ספרדית משה בר גטים ירושלים. הוצאת שי"ש.
 אסתר היפה תרגם מיהודית ספרדית משה בר גטים ירושלים. הוצאת שי"ש.
 די יודישע יוגנט קובץ בעברית וביהודית.
 הלוכה ירחון ספרותי מדעי לבני-הנעורים. תמוז תרפ"ג.
 תרבות ירחון לעניני החנוך והתנועה העברית יוצא לאור ע"י הועד המרכזי של
 "הסתדרות, תרבות" בפולניה. שנה שניה חוברת ח'
 על המשמר במה חפשית בעריכת א. ז. בן-ישי שנה ראשונה. ירושלים. י' תמוז,
 תרפ"ג. גליון ל"ו—ל"ז.
 לסני השער האסל קובץ שירים מאת דוד פויגל. הוצאת "מחר" וינה. תרפ"ג.

דוד פוגל, "לפני השער האפל", שירים.

מתוך השירים מרפרפות רעידות זכות קלילות, נוגעות ולא נוגעות, קורי-משי
 לבנים לרות יום-בהיר שבסוף קיץ. תועים הללו בתכלת האויר והאור, נעדרי כל
 לכוד ואחיוה, הולכים ונמתים מאליהם, באין רואה ובאפס יד... יש שמרם גמרת
 לקרא את השיר וכבר הד-הרשם הלך ונמס לו בנשאי. המללים המרעננים עוד
 מרם טפטפו וכבר התנדפו ואינם... השירים, אמנם, מצמינים פעמים ביופי חיד,
 בצלילים חרישים ובצער מהור, על זה בלבד יברכך, משורר צעיר, הלב העברי הצמא
 לשירה בהירה ורעננה!

מ. טש.

בית-חרושת ראשון

לעורות של נימזו

של וויט-ולבנטאל

בוירראדוב.

ורשה

ויראדוב

גיאוגרפיה עברית:

אוסטרליה ואפריקה.

מאת א. אורינובסקי.

מחבר הספר הזה השתדל למעט עד כמה שאפשר בשמות והגדרות יבשים, והשתדל להקנות לילד העברי את חומר הלמוד על ידי תאורים מלבבים אטנוגרפיים וציורי טבע, וספרו זה הוא ספר למוד ומקראה גיאוגרפית כאחד.

מקום הגון תופסת בספר הדמוגרפיה העברית, המכניסה את היסוד הלאומי להוראה הגיאוגרפית ומטביעה עליה את החותם העברי. אל הספר נצרפה גם רשימה של עבודות מעשיות, שעל המורה לסדרן עם תלמידיו, כדי שהוראתו תתבסס על פרוצסים עמלניים. כד הכפר נסדר באותיות גדולות ובנקוד, מכיל שבטים ציורים שונים, שתי מפות גדולות וחמש מפות קטנות, ונדפס בהדור חצוני נרוך ובכריכה יפה.

אפסקורסיות.

ספר עזר למורים, מאת ח. א. דובניקוב.

הספר הזה הוא המשך להספר „שעורים בידעת הטבע”, שקנה לו כבר שם בין כל המורים העברים, ובא לברר כיצד כסדרין אכסקורסיות עם תלמידים, מה היא מטרת האכסקורסיות ואל מה יש לשים לב בשעת הטיולים. הספר הזה הוא הראשון במקצוע זה בספרותנו העברית.

בספר באו 35 ציורים וגם מלון קצר של המלים הקשות בתרגום פולני, רוסי וגרמני, ונדפס — ככל ספרי „אחיאסף” — בהדור רב.

להשיג בכל בתי-מכחר הספרים, בכל הארצות!!

הקטרוגים של הוצאת „אחיאסף” נשלחים לכל דורש חנם!!

בית-מסחר הספרים של „אחיאסף” יש להשיג את כל ספרי הלמוד והקריאה של כל הוצאות העבריות בפולניה ובחוק-לארץ לסחירים נוחים. השרות פדויקת וזריזה!!

מו”ס, בתי-ספר, וספריות מקבלים הנחה הגונה.

Wydawnictwo „Achiasaf”, Warszawa, Leszno 54.
Skrz. poczt. 158.

יצאו לאור

ספרי למוד חדשים:

חֲרִיסְטוֹמַטְיָה שְׁמוּשִׁית.

ספר למוד לקריאה ולכתיבה לשנות הלמודים השלישית והרביעית

מאת ח. א. דובניקוב.

ספר למוד זה הוא פרי חדש לגפרי בספרותנו החנוכית בעברית. הוא בא לתת בלב הילדים את הפנים והנבע על-ידי מיטב היצירות שבספרותנו. אין בו דברים כהם שבאים לשם קריאה בעלמא; כל שיר, כל ספר וכל ציור שבספר יש בו כדי לטקח את עיני הילדים ולהעמידם על הגילויים וההנפעות שבפניהם ובחיים ודפני ההתפתחות של כשרון תצפיתם של הילדים ומרגילם להתיחס אל חזיונות החיים והטבע בהכרה ברורה וברועת.

הספר מכיל מלבד באורי המלים הקשות ושאלות לתלמידים, העלויות לתחביב את חוג ידיעותיהם באופן ועלה וסיכסכסי, גם שורה שלמה של עבודות בכתיב, עבודות לשרטוט, לציור, לכיור וכו', בכמות ובאיכות שאין דוגמתן בכל ספרי הלמוד היותר חשובים, שיצאו לאור עד כה.

הציורים הרבים שבספר (21 ציורים מלבים, 59 ציורים שונים—ס"ה 80 ציורים) ושנעשו במחשבה תחיה בשביל הספר הזה ע"י הצייר כר ושל, והנותנים לוית-חן להספר החשוב הזה— הם יצירה חשובה בפני עצמה.

הספר נחלק לשלשים וחמשה פרקים ומכיל מאה וששה עשר פפורים, ציורים, שירים וכו' מחלבה ושמה של ספרותנו. — הספר מכיל 15 גליונות של דפוס, ונדפס באופן מצוי, בהדור גדול, ובכריכה יפה.

עבודה ויצירה.

ספר למוד לעבודה עצמית בכתב לשנות הלמודים השנייה והשלישית

מאת ח. א. דובניקוב וו. ליבוביץ.

„העבודות בכתב הן גורם חשוב מאד לסגולת הלשון ולפתוח כחות נפשם של התלמידים, כל מורה משכיל מכיר בערכן הגדול של העבודות האלה, ואף על פי כן אין לך מקצוע שבכל-כך רבה בו העוובה, כמו מקצוע עלוב זה, ביחוד בשנות הלמודים הראשונות.“

„הספר הזה הוא נסיון למלא את החסרון ולתת לפני התלמידים הקטנים ספר, שעל פיו יתאמנו לכתוב וליצור, להוות ולהגות ולהרצות בכתב את אשר הגה לבם וחוה דמיונם“ (מחוך ההקדמה להספר).

הספר מכיל כשבעים עבודות מסוגים שונים, המכוונות לפתוח פתח ללבו של הילד ולעורר בו את כח ההסתכלות, המחשבה והדמיון, כמו: חבורים עפ"י תמונות; חבורים עפ"י מלים בודדות; תשובות על שאלות; חבורים עפ"י תכניות; חבורים עפ"י פתגמים קלים; חבורים עפ"י שמות הספורים; ספורים קטועים (שאין להם ראש או סוף, או שפרקי האמצעים חסרים בהם), וכו' וכו'.

הספר מכיל ציורים רבים ונדפס בהדור גדול, ובכריכה יפה.

פרוספקט מיוחד ע"ד הספר הזה נשלח לכל המורים חנם!